

Оценки на риска и безопасността (т. нар. „стрес тестове“) на атомните електроцентрали в Европейския съюз и свързаните дейности

Резолюция на Европейския парламент от 14 март 2013 г. относно оценки на риска и безопасността („стрес тестове“) на атомните електроцентрали в Европейския съюз и свързаните с тях дейности (2012/2830(RSP))

Европейският парламент,

- като взе предвид Съобщение на Комисията от 4 октомври 2012 г. относно широкообхватните оценки на риска и безопасността („стрес тестове“) на атомните електроцентрали в Европейския съюз и свързаните с тях дейности (COM(2012)0571),
- като взе предвид последващите посещения за установяване на факти на място, организирани от Групата на европейските регулатори в областта на ядрената безопасност (ENSREG), след приключване на процеса на преглед на стрес тестовете, с цел обмен на информация по отношение на предприетите, планирани или в процес на разглеждане на равнище обект мерки за подобряване на безопасността в резултат на стрес теста и за определяне на добри практики, забележителни успехи, както и на всякакви извлечени поуки или трудности, срещнати при прилагането на тези мерки,
- като взе предвид заключенията на Европейския съвет от 24–25 март 2011 г., и по-специално неговия призив към независимите национални органи в ЕС за провеждане на цялостна и прозрачна оценка на риска и безопасността на всички ядрени електроцентрали в ЕС в контекста на извлечените поуки от аварията в АЕЦ Фукушима-Даиичи в Япония,
- като има предвид, че планът за действие на ENSREG беше одобрен на 1 август 2012 г., което гарантира, че препоръките и предложенията от партньорските проверки на стрес тестовете ще бъдат последователно разгледани от национални регулатори и ENSREG,
- като взе предвид Директива 2009/71/Евратом на Съвета от 25 юни 2009 г. за установяване на общностна рамка за ядрената безопасност на ядрените инсталации¹, която подчертава, че националната отговорност на държавите членки за безопасността на ядрените инсталации е основен принцип и че основната отговорност за надзора за безопасност на ядрените инсталации е задължение на националните регулатори,
- като взе предвид доклада на ENSREG за партньорската проверка на стрес тестовете, приет от ENSREG и Комисията, и свързаната съвместна декларация, представена от ENSREG и Комисия на 26 април 2012 г.,

¹ ОВ L 172, 2.7.2009 г., стр. 18.

- като взе предвид ядрената катастрофа през 2011 г. в АЕЦ „Фукушима-Даиичи“ в Япония,
 - като взе предвид заключенията на Европейския съвет от 28–29 юни 2012 г., и по-специално призива, отправен към държавите членки да гарантират пълното и навременно изпълнение на препоръките, представени в доклада, публикуван от ENSREG след завършването на стрес тестовете за ядрена безопасност,
 - като взе предвид Директива 2011/70/Евратом на Съвета от 19 юли 2011 г. за създаване на рамка на Общността за отговорно и безопасно управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци¹,
 - като взе предвид Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия, и по-специално членове 2 и 30 от него,
 - като взе предвид въпроса към Комисията относно широкообхватните оценки на риска и безопасността („стрес тестове“) на атомните електроцентрали в Европейския съюз и свързаните с тях дейности (О-000183/2012 – В7-0108/2013),
 - като взе предвид член 115, параграф 5 и член 110, параграф 2 от своя правилник,
- А. като има предвид, че докладът на комисията по промишленост, изследвания и енергетика на Парламента от 16 октомври 2012 г. относно предложението за регламент на Съвета за създаване на инструмент за сътрудничество в областта на ядрената безопасност (А7-0327/2012) изисква ядрената безопасност в трети държави да отразява европейските стандарти за безопасност;
- Б. като има предвид, че „широкообхватните оценки на риска и безопасността („стрес тестове“) на атомните електроцентрали в Европейския съюз и свързаните с тях дейности“ са били проведени, за да проверят подготвеността на атомните електроцентрали (АЕЦ) при редица екстремни условия;
1. Отбелязва Съобщението на Комисията относно стрес тестовете и резултатите от тях вследствие на аварията във Фукушима; приветства усилията, положени от Комисията, по-специално чрез ENSREG, и от националните регулатори за подлагане на 145 реактора в ЕС и 20 реактора извън ЕС на процедура по стрес тестове; подчертава полезността на тази процедурата и репутацията ѝ на безпрецедентна проява на световно равнище; очаква, че резултатите от стрес тестовете ще допринесат за повишаване на културата на ядрена безопасност в Европа, като по този начин станат водещ пример в международен план; оценява високо усилията, положени за превръщане на стрес тестовете във възможно най-прозрачни;
 2. Отбелязва основните заключения от доклада за партньорската проверка, който изтъква четири основни области в Европа, в които е необходимо подобрене: 1) издаване на насоки на Асоциацията на западноевропейските ядрени регулатори (WENRA) относно оценката на природните опасности и коефициентите, като се вземат предвид съществуващите насоки на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ); 2) подчертаване на значението на периодичния преглед на

¹ ОВ L 199, 2.8.2011 г., стр. 48.

безопасността; 3) изпълнение на признатите мерки за защита на целостта на корпуса на реактора; и 4) свеждане до минимум на аварията, произтичащи от природни опасности и ограничаване на последствията от тях;

3. Признава, че след стрес тестовете държавите са започнали да прилагат или да планират мерки, които ще увеличат безопасността на техните централи, по-специално в контекста на извлечените поуки от Фукушима; приветства факта, че беше договорен план за действие между ENSREG и Комисията за проследяване на препоръките, и че всички действия, предприети за подобряване на ядрена безопасност ще бъдат споделяни на европейско равнище; подчертава факта, че въз основа на партньорската проверка Комисията е установила мерки, които трябва да бъдат разгледани на равнище ЕС; призовава всички участници да осигурят подходящи и незабавни последващи действия спрямо всички съдържащи се в нея констатации и препоръки, включително установените най-добри практики; препоръчва в това отношение да се потвърди водещата роля на ENSREG при мониторинга на изпълнението на препоръките от партньорската проверка въз основа на националните планове за действие; призовава ENSREG редовно да информира Комисията, Парламента и Съвета относно постигнатия напредък и за това Парламентът да бъде информиран и с него ежегодно да се провежда консултация относно резултатите, мерките и плановете в областта на ядрената безопасност;
4. Припомня обаче, че стрес тестовете, започнати по инициатива на Комисията и ENSREG, бяха ограничени по обхват и първоначално бяха замислени предимно за оценка на устойчивостта и подготвеността на АЕЦ в случай на изключително тежки външни явления; въпреки това счита, че първоначално стрес тестовете бяха насочени предимно за оценка на устойчивостта и подготвеността на АЕЦ за тежки външни явления и на са били, както и не биха могли да бъдат замислени с цел да заменят подробните прегледи за безопасност на АЕЦ, които се провеждат в рамките на националната компетентност на държавите членки, за оценяване на ядрената безопасност на АЕЦ; следователно настоятелно призовава Комисията да включи цялостната устойчивост на АЕЦ (по-специално по отношение на евентуални пукнатини в съдове под налягане) като специфичен критерий при бъдещи стрес тестове;
5. Подчертава, че стрес тестовете са непълни и че рисковете като вторични събития, съществено влошаване, човешки грешки, специфични дефекти вътре в корпуса на реакторите и много други недостатъци не са били взети под внимание; затова подчертава, че дори да е успешен, стрес тестът не гарантира безопасността на ядрената електроцентрала;
6. Отбелязва, че настоящите резултати отразяват участието на редица държави извън ЕС, макар и понякога с различни методологии и графици;
7. Настоятелно призовава Комисията и държавите членки да насърчават държавите извън ЕС с ядрени електроцентрали, по-специално съседните държави, да прилагат процедурата по стрес тестове и да споделят резултатите си; подчертава значението на укрепването на международните стандарти за ядрена безопасност и сигурност и правилното им прилагане; насърчава ЕС да продължава да сътрудничи във връзка с това на международно равнище, по-специално в контекста на МААЕ;

8. Отбелязва, че Конвенцията за ядрена безопасност е правен инструмент, насочен особено към насърчаване на висока степен на ядрена безопасност на световно равнище, което задължава договарящите се страни (включително ЕВРАТОМ) да представят доклади за изпълнението на техните задължения за „партньорска проверка“ на редовни заседания на договарящите се страни, провеждани под егидата на МААЕ; поощрява използването на инструмента за сътрудничество в областта на ядрената безопасност с цел насърчаване на прилагането на стрес тестове на международно равнище въз основа на европейския опит;
9. Припомня, че рисковете от радиоактивни отпадъци бяха отново подчертани от ядрената авария във Фукушима; отбелязва, че природни бедствия като земетресения и цунамита биха могли да въздействат на безопасността на съществуващите ядрени инсталации или на тези, които са в строеж, в Съюза и в съседни държави с висок сеизмичен риск и риск от цунами, като например Акую в Турция; вярва, че в допълнение към мерките, които трябва да бъдат приложени за АЕЦ, следва да бъдат предприети всички подходящи действия на равнището на Съюза и на държавите членки, за да се гарантира, че погребването на радиоактивни отпадъци не се извършва в идентифицирани високорискови области; призовава Комисията да подкрепя откритото и безпристрастно идентифициране на най-добрите съоръжения за съхранение на ядрени отпадъци по възможно най-безопасния начин; настоятелно призовава съседните държави и страните кандидатки за присъединяване да се присъединят към Споразумението на Европейската общност за обмен на спешна радиологична информация (Ecurie);
10. Призовава държавите членки и националните регулатори да приложат препоръките и предложенията на доклада на ENSREG за партньорската проверка, включително установените най-добри практики, и, по целесъобразност, да адаптират своето законодателство с оглед вземането предвид на извлечените поуки от аварията във Фукушима-Даиичи;
11. Призовава Комисията да представи предложения за определяне на принципи за регулиране на ядрената безопасност по отношение на атомните електроцентрали, които са в експлоатация, които са в процес на извеждане от експлоатация, или вече са изведени от експлоатация в ЕС;
12. Призовава независимостта и прозрачността на надзорните органи да бъдат определени за пръв приоритет за целия срок на експлоатация на атомни електроцентрали;
13. Счита, че съществуват различни национални подходи за оценка на въздействието на катастрофите с въздухоплавателни средства върху безопасността на АЕЦ; отбелязва, че „катастрофите с въздухоплавателни средства не са били изрично считани за инициращо събитие при оценките на безопасността“ и че единствено тяхното въздействие е било очертано в спецификациите на стрес тестовете; изразява съжаление относно факта обаче, че само четири държави членки са включили такива оценки в своите доклади за стрес тестовете; въпреки това отбелязва, че спецификациите на стрес тестовете твърдят, че „оценката на последиците от загуба на функции на безопасност е от значение и ако ситуацията е предизвикана от косвени инициращи събития, например (...) самолетна катастрофа“; отбелязва също така, че като се има предвид, че този риск попада

предимно в обхвата на националната сигурност на държавите членки и, следователно, на суверенитета, е създадена група ad hoc по ядрена сигурност (AHGNS) със задачата да разгледа въпроса подробно и да публикува заключенията си; съзнава факта, че са планирани по-нататъшни обмени между държавите членки по този въпрос в рамките на подходящи форуми, като например Европейското сдружение на европейските регулатори в областта на ядрената сигурност (ENSRA); отправя искане към всички заинтересовани страни, включително държавите членки, Комисията, Групата на европейските регулатори в областта на ядрената безопасност (ENSREG), ENSRA и операторите на АЕЦ, да работят заедно, за да предвидят и да се споразумеят около общ подход за справяне с риска от катастрофи с въздухоплавателни средства, като същевременно признава, че този риск попада в обхвата на националната сигурност и суверенитета на държавите членки;

14. Подчертава, че в ЕС повече от 100 000 души живеят в радиус от 30 км около 47 атомни електроцентрали със 111 реактора; изразява съжаление, че обхватът на стрес тестовете не е бил разширен, така че да включва и аварийна готовност извън централата, въпреки значението на този фактор за ограничаване на въздействието на потенциални ядрени аварии върху населението; приветства предприетата от Комисията, с подкрепа от ENSREG, инициатива за стартиране на проучване с акцент върху трансграничните региони в ЕС; призовава Комисията, като част от предстоящата директива за ядрената безопасност, да направи препоръки относно трансграничните и вътрешнодържавните превантивни мерки за аварийна готовност извън централата; в тази връзка препоръчва да се осигури участието на компетентните трансгранични органи на национално и регионално равнище по отношение на техните планове за действие в областта на безопасността и опита в информационния и комуникационния процес, когато АЕЦ са разположени директно на националните граници;
15. Призовава гражданите на ЕС да бъдат напълно информирани и с тях да се провеждат консултации по въпросите на ядрената безопасност в Съюза;
16. Подчертава, че наличието на квалифицирана и опитна работна ръка е от ключово значение за една силна култура на ядрена безопасност; поради това настоява за прилагането на равнище ЕС и на равнището на отделните държави членки на всички необходими мерки за насърчаване и поддържане на високи равнища на умения по отношение на ядрената безопасност, управлението на отпадъците, радиационната защита и аварийната готовност; призовава Комисията да насърчава трансграничния обмен на експерти и най-добри практики и подчертава значението на осигуряването на подходящи условия на труд, по-специално по отношение на работното време, така че да не се създава риск за ядрената безопасност;
17. Препоръчва ЕС да подкрепя международните усилия за разработване на възможно най-високи стандарти за безопасност, които да се прилагат строго, да са разработени успоредно с научния прогрес и да отразяват основателните опасения на гражданите; подчертава в тази връзка ролята на ЕС в политиката на съседство като инструмент за сътрудничество и ядрена безопасност; настоятелно призовава държавите членки и Комисията да поемат съвместна отговорност за повишаване на международните стандарти за ядрена безопасност и за правилното им прилагане, в тясно сътрудничество с МААЕ, секретариата на Конвенцията от Еспоо и други съответни международни организации; приканва Комисията да разгледа плана за

действие на МААЕ, изготвен след аварията във Фукушима, и да представи цялостен план за действие с конкретни мерки за неговото прилагане; настоятелно призовава Комисията и държавите членки, в сътрудничество с МААЕ, да работят конструктивно с държавите, които не са успели да приложат прозрачни стрес тестове за ядрена безопасност, като Беларус, Русия и Турция, и ги призовава да се придържат към международните стандарти за безопасност и да си сътрудничат с международни експерти на всички етапи от подготовката, изграждането, експлоатацията и извеждането от експлоатация на АЕЦ; счита в тази връзка, че ЕС трябва да използва в пълна степен експертния опит, предлаган от международните организации и органи;

18. Счита, че ЕС следва да осъществява тясно сътрудничество с МААЕ по отношение на ядрената безопасност в съответствие с Договора за Евратом; подчертава, че регламентът на Съвета за създаване на Инструмент за сътрудничество в областта на ядрената безопасност следва да доведе до предоставяне на помощ, между другото, на Япония за стабилизиране и възстановяване на ядрения обект във Фукушима Даиичи, както и в областите на радиационната защита и безопасността на храните на национално равнище;
19. Отбелязва, че въз основа на стрес тестовете националните регулатори са стигнали до заключението, че не съществуват технически причини, налагащи закриване на АЕЦ в ЕС; подчертава обаче, че стрес тестовете действително доказаха, че на практика всички АЕЦ се нуждаят от прилагане на специфични за конкретния обект подобрения на безопасността, тъй като бяха определени редица мерки за повишаване на техническите параметри, както и че изпълнението на по-ранните мерки все още не е завършено; призовава за спешно прилагане на необходимите мерки за подобряване и изтъква, че мерките, свързани с ядрената сигурност и безопасност, не трябва да се засягат от мерките за икономии, налагани от държавите членки;
20. Изисква, в интерес на ефективното разработване на политики и прозрачния открит дебат, първоначалните приблизителни общи разходи за необходимите мерки за подобряване на безопасността, препоръчани вследствие на стрес тестовете за 132 работещи в ЕС реактора (10–25 млрд. евро през следващите години), да бъдат допълнително подкрепени от по-подробен анализ на разходите, който да бъде извършен от националните регулатори в сътрудничество с ядрените оператори и, ако е възможно, да бъдат свързани с избора на установените препоръки; счита, че независимо от разходите за такива подобрения, те трябва да бъдат изцяло поети от ядрените оператори, а не от данъкоплатците; призовава Комисията да следи отблизо този въпрос, включително в рамките на своите компетентности по политиката в областта на конкуренцията;
21. Подчертава, че една обща политика за ядрена сигурност и безопасност следва да обхваща всички ядрени обекти, безопасност на горивото и реакторите, управление на отпадъци и извеждане от експлоатация, експлоатационна безопасност, достатъчно човешки ресурси, непрекъснато подобряване на условията за безопасност за работниците в този сектор и аварийна готовност, включително трансгранични аварийни планове извън централата, както следва и да гарантира наличието на силни и независими регулатори;

22. Счита, че докато съществуващите атомни електрически централи остават в експлоатация или се изграждат, равнището на ядрената безопасност в ЕС, както и в съседни трети държави, трябва да отразява като основен приоритет най-високите практики и стандарти за безопасност и сигурност, съществуващи в световен план; настоява относно необходимостта от гарантиране, че тези опасения ще бъдат отразявани през целия жизнен цикъл на АЕЦ, като по този начин се включва евентуалното им извеждане от експлоатация; преди всичко подчертава, че разходите, извършени през техния жизнен цикъл (избор на местоположение, проектиране, изграждане, въвеждане в експлоатация, експлоатация и извеждане от експлоатация), следва да бъдат взети предвид при оценяването на критериите за безопасност на атомните електроцентрали; припомня, че анализите на разходите и рисковете ще играят важна роля по отношение на продължаването на експлоатацията на електроцентралите;
23. Счита, че управлението на всички външни опасности следва да проследява процеса на оценяване в съответствие с насоките на МААЕ, като минимално изискване, и не трябва да подценява нетехническите аспекти;
24. Отбелязва, че разликите между отделните държави членки могат да доведат до различаващи се подходи спрямо регулирането на ядрената безопасност, но че всички те са страни по стандартите на МААЕ за ядрена безопасност и са задължени да спазват и прилагат разпоредбите на законодателство на ЕС по въпросите на ядрената безопасност;
25. Признава, че според съобщението на Комисията и доклада на ENSREG за партньорската проверка прилагането на стрес тестовете е показало положителния принос на периодичните прегледи на безопасността като ефективен инструмент за поддържане и подобряване на безопасността и устойчивостта на АЕЦ; отбелязва например мнението на ENSREG, че преоценката на природните опасности и съответните разпоредби за централите следва да се повтаря най-малко веднъж на всеки 5 или 10 години; препоръчва периодичните прегледи да се основават на общи стандарти за безопасност и преразглеждането на правната рамка в областта на ядрената безопасност да включва съответни разпоредби;
26. Приветства предстоящото преразглеждане на Директивата за ядрената безопасност, което следва да бъде амбициозно по естеството си и да доведе до възможността за въвеждане на значителни подобрения в области като процедурите и рамките за безопасност, по-специално чрез определянето и прилагането на задължителни стандарти за ядрена безопасност, които отразяват най-съвременните практики в ЕС в техническо, регулаторно и оперативно отношение, както и относно ролята и ресурсите на органите за ядрено регулиране, и по-специално следва да насърчава тяхната независимост, отвореност и прозрачност, като същевременно укрепва също мониторинга и партньорската проверка; подчертава, че преразглеждането на правната рамка в областта на ядрената безопасност следва да вземе предвид текущите международни дейности, като например тези, провеждани на равнището на МААЕ;
27. Призовава Комисията да представи предложение за гарантиране на абсолютната ефективна функционална независимост на националните органи за ядрено регулиране от всякакви органи или институции, които насърчават или експлоатират

ядрена енергия;

28. Признава значението на изпълнението на препоръките в тясно сътрудничество с органите за ядрена безопасност, като същевременно се оценява степента, в която следва да се разшири обхватът на периодичния преглед на безопасността; отново изтъква необходимостта от тясно трансгранично сътрудничество и обмен на най-добри практики по тези въпроси, както и във връзка с координирането на обмена на информация; счита, че същевременно трябва да бъдат осигурени трансгранична безопасност и гаранции за надзора; счита, че в това отношение трябва да се вземат предвид хората, живеещи в радиус от 50 км от дадена АЕЦ, а когато е засегнато мнозинството от жителите в съседна държава членка, във вземането на всички решения трябва да участва и отговорният орган на тази държава членка;
29. Счита, че държавите членки следва, с участието на Общността, да насърчават предоставянето на подходяща информация и кампаниите за повишаване на осведомеността с цел информирание на гражданите относно необходимостта и ползите от стрес тестовете;
30. В тази връзка приветства намерението на Комисията да предложи законодателни и незаконодателни инструменти в областта на ядреното застраховане и отговорност; припомня, че гражданската отговорност в областта на ядрената енергетика вече е предмет на международни конвенции (от Париж и Виена); счита обаче, че ядрените оператори и притежателите на лиценз за обработка на ядрени отпадъци следва да се изисква да имат всички финансови средства, чрез застрахователни и други финансови инструменти които да им дават възможност напълно да покрият всички разходи, за които те отговарят по отношение на вреди, нанесени на хора и на околната среда в случай на авария; в тази връзка призовава Комисията да излезе с предложения по този въпрос до края на 2013 г.;
31. Призовава ЕС и неговите държави членки да третираат ядрената енергия като всеки друг източник на енергия съгласно Договора за функционирането на Европейския съюз, в интерес на демокрацията, участието на Европейския парламент, прозрачността и пълния достъп на обществеността до информация;
32. Възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Комисията, Съвета, на Европейския съвет и националните парламенти.